

Το μικρό σεντούκι

/ Editorial

Ηλίας Λιαμής, Σύμβουλος Ενότητας Πολιτισμού

Ο Σεπτέμβριος είναι ο πιο παράξενος, ο πιο αντιφατικός μήνας. Στέλνει τον τελευταίο αποχαιρετισμό στο καλοκαίρι και στην ουτοπία μιας ατέλειωτης εκδρομής. Και συνάμα, υποδέχεται το πρέπον, το αναπόδραστο, το πάγιο της καθημερινότητας.

Τον Σεπτέμβριο η όσφρηση αναζητά πάντα το άρωμα της φρέσκιας γόμας, του πρωτοξυσμένου μολυβιού, του πρωτανοιγμένου τετραδίου. Δεν λησμονιούνται ποτέ τα όνειρα και το χτυποκάρδι του πρώτου κουδουνιού. Ούτε τα τελευταία μπάνια του Σεπτεμβρίου λησμονιούνται. Αυτή η αίσθηση του θαλασσινού νερού που είσαι βέβαιος πως σε αποχαιρετά και πως υπόσχεται να σε περιμένει με τις πρώτες ζέστες του επόμενου χρόνου.

Πάντα μου έλεγαν πως ο Σεπτέμβριος είναι ένας μήνας πικρός. Με μάθανε πως είναι ο μήνας με τους περισσότερους αποχωρισμούς. Μικρός, ήθελα γρήγορα να περνάει, γιατί τα πολλά συγγενικά μνημόσυνα γέμιζαν το πρόσωπο της μάνας με μελαγχολία και δεν ήθελα να τη βλέπω έτσι. Κι έμελλε, Σεπτέμβρη μήνα να τη δω

ακίνητη, για τελευταία φορά.

Από τότε, δεκαπέντε χρόνια τώρα, η μέρα εκείνη είναι πάντα φετινή. Και κάθε δεκατέσσερις του Σεπτέμβρη, ανήμερα του Σταυρού, προσθέτω έναν κρίκο στην απόλυτη νηστεία, χωρίς ακόμη και νερό, ημέρα που η μάνα την τηρούσε σε ανάμνηση της δύσκολης εγχείρησης καρδιάς που έκανε, τέτοια μέρα, πριν ακόμη γεννηθώ.

Κάθε Σεπτέμβριο, οι ίδιες πάντα σκέψεις και τα ίδια πάντα υπόγεια δάκρυα, σαν από μυστική νερομάνα, που περιμένει να δει αν είναι άξιοι οι άνθρωποι για να αναβλύσει.

Όταν φτάσει η στιγμή που ο γονιός αφήνει αυτή τη ζωή, η ψυχή του καθενός περνάει με καταϊγιστικό ρυθμό διάφορες φάσεις. Κι αν η ψυχή περιφέρεται ανάμεσα στην οδύνη και τη μελαγχολία, κι αν η καρδιά αναζητάει τη συμφιλίωση με την απουσία και τις αναμνήσεις, μία περίεργη ωριμότητα αρχίζει να ξεπετάει σιγά-σιγά τα πρώτα της βλαστάρια και να πασκίζει να αναπληρώσει το πικρό και κρύο κενό.

«Ή ζωή συνεχίζεται» είναι η συνηθισμένη παραμυθία προς πενθούντες. Φαντάζει φράση φτηνή και τυπική. Κι όμως, μετά την πρώτη ανάγνωση, η φράση αυτή ανασύρει από τα βάθη της ύπαρξης μεγάλες και συναρπαστικές αλήθειες. Κάθε συνάντηση με το θάνατο αποτελεί έτσι κι αλλιώς συνάντηση με την αλήθεια.

Ειδικά όμως η συνάντηση με το θάνατο του γονιού αποτελεί κάτι περισσότερο. Ίσως γιατί πραγματοποιείται ο οριστικός αποχαιρετισμός των πιο γλυκών χρόνων, ίσως γιατί η ίδια η ζωή, αφού πρώτα αποχαιρετήσει αυτούς, που την κουβάλησαν στους ώμους για εβδομηντάχρονο-ογδοντάχρονο ταξίδι, σε κοιτάει βαθιά στα μάτια και δείχνοντάς σε με το δάκτυλο, σου γνέφει:

«Τώρα εσύ».

Ίσως πολλοί, την ώρα ετούτη της διαδοχής, να νιώθουνε μοναχά το βάρος της. Ένα βάρος, που ούτε κανείς τους ρώτησε αν θέλουν να το σηκώσουν, μα ούτε και θα τους ρωτήσει για τη στιγμή που θα τ' αφήσουν στους επόμενους. Είναι μια ώρα που, αν μέχρι τώρα δεν την πέρασες, θα 'ρθει η στιγμή που θα την περάσεις.

Αν την ώρα εκείνη, την ώρα της διαδοχής, δεν φορτωθείς τη ζωή με γκρίνια, σαν κατάδικος, που έφτασε η σειρά του να εκτίσει την ποινή του και αν δεν αποστρέψεις βιαστικά το πρόσωπό σου από αυτό το βλέμμα της ζωής, που σου γνέφει να τη συνεχίσεις, θα καταφέρεις να διαβάσεις στα μάτια της την προσδοκία και την ελπίδα. Εύκολα θα καταλάβεις πως δεν της αρκεί να την πας δυό βήματα πιο πέρα. "Αν μετά το χωρισμό με το γονιό σου δεν επιστρέψεις βιαστικά στον πολυτάραχο βίο σου, αν πριν το ξεκίνημα του δικού σου ταξιδιού αφιερώσεις της ζωής λίγες στιγμές περισυλλογής και ησυχίας, τότε αυτή, με ευγενικές κινήσεις, θα σου ανοίξει μπροστά σου ένα σεντούκι. Ναί, ναί, ένα μικρό ξύλινο σεντούκι με χάλκινα δεσίματα, ένα σεντούκι με μικρούς θησαυρούς, που ο γονιός σου το κουβαλούσε και το γέμιζε, όσο ταξίδευε μαζί της.

Έκπληκτος θα μείνεις από τηνπραμάτεια, όταν τ' ανοίξεις. 'Υπέροχες καρφίτσες πείρας, λεπτά δακτυλίδια παθημάτων, χρυσά φλουριά μαθημάτων, περίτεχνες πόρπες διορθωμένων λαθών, μυστικές συνταγές εξαίσιων χειρισμών, για κάθε περίπτωση. Γρήγορα θα αντιληφθείς πως τα περισσότερα είναι κληρονομιά γενεών πολλών. Λίγα θα βρείς να είναι ολοκαίνουρια. 'Ανασκαλεύοντας, θα βρείς και πολλά αγυάλιστα, λίγο χτυπημένα, ίσως και παραμορφωμένα. Σα να περιμένουν το μάστορά τους που θα τους δώσει μορφή και κάλλος. Όλα, όμως, έχουν την αξία τους, ακόμη και την αξία της ατέλειάς τους. Είναι η αξία της προσωπική περιπέτειας του γονιού σου, της περιπέτειας που πρέπει να μάθεις και πρέπει ν' αγαπήσεις και να συγχωρέσεις, γιατί μόνον έτσι θα μάθεις να αγαπάς και τη δική σου, προσωπική περιπέτεια τη γεμάτη λάθη και πτώσεις, τη γεμάτη πόνο που δεν κατάλαβε ποτέ κανείς, την περιπέτεια, που ακόμη συνεχίζεται και που αργά η γρήγορα θα πάρει τη θέση της στο πολύτιμο σεντούκι.

Απ' όσα βρεις μέσα στο σεντούκι, που εκεί, γύρω στο μνημόσυνο των σαράντα, η και λίγο αργότερα, μην πετάξεις τίποτα. Ψάξε με αργους ρυθμούς τα πράγματα που έχει μέσα, χωρίς να ανυπομονείς για τις δουλειές που περιμένουν! Παρατήρησέ τα ένα-ένα! Άπλωσέ τα πάνω στο νυφιάτικο κρεβάτι των γονιών σου και αφιέρωσε λίγες στιγμές στο καθένα ξεχωριστά. Κι όταν το χέρι σου θα φτάσει στον πάτο του σεντουκιού, τα ακροδάχτυλά σου κάτι περιέργο θα ψηλαφίσουν· Ένα μικρό χάλκινο καδράκι. Θα το τραβήξεις επάνω. Κάτι θα σου θυμίσει. Α, ναί! Είναι όπως αυτά που έφτιαχνες μικρός στη γιορτή της μητέρας, κάθε δεύτερη Κυριακή του Μάη. Άπάνω του χαραγμένο ένα μήνυμα με ωραία πλαγιαστά γράμματα. Μικρό, γλυκό, διάφανο·

«Μπορείς, σ' αγαπάω, συγγνώμη.
Η μαμά σου»

Όταν τα δάκρυά σου πέσουν σταγόνα σταγόνα στον χαραγμένο χαλκό και ξεπλύνουν τη σκόνη, στο λίγο χώρο που περισσεύει κάτω-κάτω, θα πάρεις το μικρό εργαλείο της χαλκογραφίας και θα χαράξεις:

«Προχωράω, μου λείπεις, φίλοι πιά.
Ο γιός σου»

Θα χώσεις μετά το καδράκι στον κόρφο σου και θα κλείσεις προσεχτικά το καπάκι. Θα πάρεις μετά το σεντούκι και θα το ξαναβάλεις στην πιο μυστική γωνιά της ψυχής σου.

Έχεις χρέος να προστατέψεις αυτό το σεντούκι. Έχεις χρέος να μην εγκαταλείψεις τηνπραμάτεια του στους πέντε ανέμους. Με κόπο έφτασε ως εσένα. Μην του σταματήσεις το ταξίδι. Μπορεί να σε βαραίνει η ευθύνη. Θα σου πω όμως κάτι: Τη στιγμή που θα το παίρνεις παραμάσχαλα, έτοιμος για τη δική σου περιπλάνηση, θα νιώσεις τον αέρα γεμάτο ευγενικές μορφές να σε παραστέκουν. Δεν είσαι μόνος. Ποτέ δε θα 'σαι μόνος. Γιατί απ' τη ζωή δε χωρίζουμε ποτέ. Κι όλες αυτές οι περασμένες καλές κι ευγενικές υπάρξεις, πιασμένες χέρι-χέρι, πιο ζωντανές κι απ' όταν ζούσαν, σε παρατηρούν. Δε βοηθάν τα πήλινα μάτια μας να το αντιληφθούμε. Μα θα 'ρθει η στιγμή -για όλους πάντα έρχεται αυτή η μια, η προσωπική, η μεγάλη στιγμή- που όλα θ' αποκαλυφθούν διάπλατα. 'Η στιγμή που θα ενώσεις και το δικό σου χέρι με τα χέρια τους και θα γευτείς όλα τα λόγια και τις κινήσεις που περίμενες.

Είναι η ίδια η στιγμή που θ' ανοίξεις για τελευταία φορά το μικρό σεντούκι και θα ρίξεις μια γλυκιά ματιά στηνπραμάτεια που τόσα χρόνια κουβάλαγες. Είναι η ίδια η στιγμή που θα νιώσεις περήφανος για τα πολύτιμα, που παρέλαβες και φύλαξες ή και για εκείνα που απ' τα χέρια σου πήραν μια αστραφτερή γυαλάδα. Θα χαρείς, βλέποντας τα δυό-τρία καινούρια, που εσύ έβαλες μέσα. Θα ψιθυρίσεις ένα «κρίμα» για όσα άφησες αραχνιασμένα και θαμπά. Με ελπίδα όμως θα βγάλεις απ' τον κόρφο σου το παλιό χάλκινο καδράκι και θα γράψεις πάνω του το δικό σου μήνυμα προς το δικό σου παιδί, με όλα εκείνα τα κρυφά και ανομολόγητα, που τόσο θέλησες, αλλά δεν μπόρεσες να του πεις όσο ζούσες. Μετά, με επιμέλεια θα το τακτοποιήσεις στον πάτο του σεντουκιού, θα κλείσεις με προσοχή το καπάκι του και θα το παραδώσεις.

Αυτό το μικρό ξύλινο σεντούκι με τα χάλκινα δεσίματα. Το μικρό αυτό σεντούκι, το γεμάτο με τους θησαυρούς. -_

<http://bit.ly/2I6Ywkz>